

V primeru dalje n. pr., da mu je postala katera stvar sporna, ki je o njej prvotno mislil, da ne bo sporna in jo je zato z drugimi nespornimi vred določil na isti dan kakor sporne, a na čas pred njih začetkom, se mu kalendarij, ker odpade protokoliranje, ne bo toliko zmešal, da bi moral razprave prenašati, ampak bo mogel — morda s kratko zamudo — obvladati vse na tisti dan odrejene sporne razprave.

S tem se bo prišlo v okom pri nas navadni prikazni, da se naroki, ako se neprevidoma nakopiči več spornih razprav, kakor je bilo prvotno določeno, prelagajo, bodisi naravnost iz tega vzroka, ali pa po zabašurenju s kratko, brezpomembno in samo navidezno razpravo.

Sicer sem pa še vselej in konsekventno, kadar sem se razgovarjal s sodniki o takih preložbah, dobil za odgovor, da razpravljali bi že še, da to ne vzame toliko časa in da tudi ne utruji preobilno, le protokolirati je nemogoče in zato se prelagajo naroki s to ali ono pretvezo.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) **Samopomoč po § 344. obč. drž. zak. je dopustna tudi napram posestni pravici nasprotnika, ako tisti, ki se samopomoči posluži, za cviro še ni vedel in zaradi tega ni zahteval prej sodne zaščite svoje pravice.**

Tožnika A in B sta zagrabila 1. septembra 1912 svoj travnik proti občinskemu potu tako, da je imel širine le 2 m do 2 m 10 cm in da se dva nasproti vozeča vozova nista mogla ogniti, ker je na drugi strani breg. Dne 12. septembra 1912 sta privozila toženca C in D vsak od nasprotne strani. Izruvala sta nekaj drogov, C je odtrgal bodečo žico in se peljal po travniku, vsaj tri metre od občinskega pota vstran in se vrnil po ovinku na občinski pot. Prvi sodnik je izdal končni sklep:

1. Toženec C je motil tožnika v posesti travnika s tem, da se je peljal z vozom preko te parcele, prepove se mu vsaka nadaljna motitev posesti. 2. Tožbeni zahtevek, da naj se spozna, D je motil

toženca v posesti iste parcele s tem, da je izruval kole na tej parceli postavljene ograje in je dolžan obnoviti prejšnje stanje, se zavrne ter sta tožnika dolžna, mu povrniti stroške.

Tožnika sta vložila rekurz glede drugotoženca. Deželno sodišče v G je rekurzu ugodilo in izreklo, da je D tožnika motil v posesti s tem, da je — sicer ne več — pač pa en kol ograje na tej parceli izruval; dolžan je vzdržati se vsake nadaljne motitve in tekom 14 dni obnoviti prejšnje stanje ter tožnikoma solidarnično s tožencem C povrniti stroške, nastale pri prvem sodniku, nadalje sam rekurzne stroške.

U t e m e l j i t e v.

Kakor je prvi sodnik ustanovil, vršila se je izognitev na občinskem potu doslej tako, da je zavozil tisti, ki je imel lažji voz na parcelo tožnikov in tam počakal, da je peljal drugi voznik naprej, ali pa je vozil v malem ovinku mimo težjega voza čez parcelo tožnikov.

Ugotovljeno je nadalje, da se je taka izognitev onemogočila s tem, da sta tožnika začetkom septembra 1912 ob meji travnika napravila ograjo z bodečo žico, in da sta toženca dne 11. septembra 1912 v namenu, da se izogneta drug drugemu, ograjo deloma razdrila s tem, da sta žico odtrgala in dva kola izruvala, pri čemer je D izdrl vsaj en kol.

Prvi sodnik je rekel, da v tem dejanju z ozirom na § 344. obč. drž. zak. ne vidi motitve posesti od strani tožencev, ki sta se nahajala v faktičnem izvrševanju obstoječe splošne uporabe pota.

Ta nazor pa ni pravilen. Po § 344. obč. drž. zak. spada res med pravice posestnika, obvarovati se v posesti in za slučaj, da utegne priti sodniška pomoč prekasno, odbiti silo s primerno protisilo. Ali iz navedenega § 19. v § 344. obč. drž. zak. pa sledi, da je tu misliti le na slučaj silobrana, t. j. samopomoči v obrambo samolastnega napada v varstvo osebe ali imovine, kadar se napad ne da drugače odvrniti. Uporaba sile v svrhu odvrnitve kakega napada pa ima za predpogoj na eni strani aktualno izvrševanje pravice, na drugi strani odstranitev zadržka, ki se vrši in continenti. Kaj takega bi se dalo trditi v tem primeru le takrat, kadar bi bila toženca v trenutku uporabe zemljišča tožnikov ovirana od tožnikov in ako bi se stavila temu oviranju v bran.

Temu pa ni tako; kajti ograja je bila napravljena že začetkom septembra 1912, razdrla sta pa toženca ograjo šele 11. septembra 1912 in ni moči misliti, da bi spričo časa, ki je vmes potekel, pravočasno poklicana sodniška pomoč prišla prepozno.

Tudi o tem ni mogoče govoriti, da sta se toženca nahajala v stiski, kajti z lokalnim ogledom je ustanovljeno, da je pot nekoliko poprej pri mostu čez potok zadosti široka za izognitev in je od mostu po poti prost razgled. Toženca bi se utegnila sporazumeti, da bi bil eden izmed njiju pri mostu počakal, in ni bilo nujne potrebe v svrhu izognitve porušiti ograjo tožnikov. Da bi bil razgled oviran vsled megle ali teme, toženca niti trdila nista.

Ko se je ograja napravila, — o napravi sta morala toženca vedeti že pred 11. septembrom, ker rabi po izjavi priče X prvotoženec to pot vsaki dan, drugotoženec pa po večkrat v tednu — izgubila sta toženca posest vsled tega, ker zoper napravo nista reagirala; njuno postopanje je bilo samovoljno izvojevanje pravice, ki po § 19. obč. drž. zak. ni dopustno ter se mora smatrati za motitev posesti, kajti tožnika sta bila v posesti ograje in po § 339. obč. drž. zak. je ščititi vsako posest.

Vrhovni sodni dvor je ugodil z odločbo z dne 14. januarja 1913 opr. št. R VI 2/13 revizijskemu rekurzu D in obnovil končni sklep prvega sodnika.

Razlogi.

Po ugotovitvah prvega sodnika, ki vežejo rekurzno sodišče, ima tir pota na mestu, kjer sta prišla voza tožencev skupaj, samo 2 m širine. Na potu se voza nista mogla izogniti in se je izognitev srečajočih se vozov vršila vedno tako, da je zapeljal en voz na travnik tožnikov, da je šel drugi voz mimo. Ker je ostalo vsled naprave ograje vozu le $2\frac{1}{2}$ m prostega prostora, sta bila toženca prisiljena, odstraniti toliko ograje, kolikor je bilo za ognitev treba.

Drugotoženec, ki prihaja le še v poštev, trdi, da je dne 11. septembra 1912 prvič vozil po tej poti, odkar je bila ograja napravljena in da prej naprave ni videl. Niti tožnika v tožbi nista trdila, da je drugotoženec videl napravo ograje pred dnem odstranitve, niti se v rekurzu tožnikov ne navaja, da je drugotoženec za napravo poprej izvedel — tožnika zatrjujeja znanje le za prvotoženca —, niti ne izhaja iz ugotovitve prvega sodnika, da je prvotoženi že pred

11. septembrom 1912 vedel, da sta tožnika potegnila bodečo žico za ograjo. Ako pride torej rekurzno sodišče na podlagi navedb priče X, da rabi drugotoženec vsaki teden po večkrat občinsko pot, do sklepa, da je moral vedeti za napravo ograje, onda ta sklep nima dejanske podlage, ker omenjena priča ni potrdila, da je drugotoženec vozil med dnem, ko je bila ograja napravljena pa med 11. septembrom 1912. Drugotoženec torej ni imel povoda, klicati pred 11. septembrom 1912 sodišče na pomoč. Po ustanovitvah prvega sodnika se mora torej smatrati, da se je drugotoženec s svojim vozom, ne da bi vedel za napravo ograje, dne 11. septembra 1912 sešel s prvotožencem na tistem mestu pota, kjer se ni bilo moč izogniti proti travniku tožnikov, ako se ograja ni odstranila. Ker sta torej prišla oba vozova na ozki občinski poti skupaj, nista mogla niti narazen, niti drug mimo drugega priti na noben drug način, kakor z odstranitvijo ovirajoče ograje. Ta položaj je oseboval za drugotoženca v tistem času resnično stisko in ima prvi sodnik prav, da ni bilo drugega sredstva, da prideta drug mimo drugega, nego izruvanje nekaj kolov in odtrganje žice na mestu izoginitve in da je bil v svrhu omogočbe vožnje poseg v posest tožnikov neizogiben in da sodna odpomoč ni bila takoj pri roki. Samopomoč drugotoženca je bila torej spričo nastale stiske upravičena, vsled česar je bilo prvosodni sklep obnoviti.

Dr. M. D.

b) Zasilne poti ni pripustiti preko ograjenega šolskega vrta, če bi tudi javni oziri ne nasprotovali. (§ 4., odst. 3. zakona o pripuščanju zasebnih potov z dne 7. julija 1896 št. 140 dež. zak.)

Predlog za zasilno pot, katero je okrajno sodišče (Litija, znak Nc I 785/12) dovolilo, je rekurzno sodišče zavrnilo ter navaja:

Krajni šolski svet in c. kr. okrajno glavarstvo sta opozorila na določbe § 20. odredbe 19. julija 1875 št. 22 dež. zak. (za Kranjsko), ki določa: »Kadar za šolsko stavbo sposobni svet še ni last šolske občine, se mora, če mogoče, zaeno zaslišati zadevni lastnik o bremenem prostem odstopu stavbnega sveta.« Krajni šolski svet je pridobil s pogodbo stavbni svet nesporno bremen prosto, vsekakor brez sedaj zahtevane služnosti vožne poti. S tem je ustrezno zgoraj

navedeni zakoniti določbi in če sta navedeni oblasti uveljavljali potrebo, da mora stavbni svet za šolo prost biti vseh bremen, sta s tem uveljavlja le javne ozire, na katere je sodišče vezano v zmislu § 9, zakona od 7. julija 1896, št. 140 drž. zak. Tudi ne more biti dvomljiv stvarni interes šolske oblasti na tem, da v vsakem oziru prosto razpolaga s šolskim svetom iz varnostnih, pedagoških in higijeničnih ozirov. Ta ozir je v tem primeru tem tehtnejši, ker ima predlagatelj za zasilno pot na razpolago še več drugih smerij.

Zoper zahtevano smer govori dalje tudi dejstvo, da je šolski svet pred šolo že sedaj dejanski zagrajen in ni razloga za domnevo, da je ta ograja napravljena neopravičeno, marveč se je brez ugovora naglašalo, da je narejena vsled ukaza višje šolske oblasti. Podan je torej odklonilni razlog v zmislu § 4., odst. 3. navedenega zakona.

Vrhovno sodišče z odločbo od 30. aprila 1913 o p. r. št. R VI 69/13 ni ugodilo revizijskemu rekurzu.

Razlogi.

Le upravne oblasti so poklicane, avtoritativno soditi o vprašanju, ali ne nasprotujejo javni oziri podelitvi zasilne poti; to se še ni zgodilo. Zato tudi odklonilni razlog, kakor ga navaja rekurzno sodišče, za sedaj nima osnovanega temelja. To je istina, a navzlic temu se je moral zavriniti revizijski rekurz.

Iz poizvedbenih spisov izhaja, da ima šolski vrt z dvoriščem (par. 89/3) podlago za ograjo iz beton. zidu in da je tako na zunaj odločen razen pri vhodu. Prostor ima s tem naravo zaprtega dvorišča. Značaj prostora kot šolskega dvorišča se kaže v tem, da je radi šole in v šolske namene zaprt. Dasi prostora ni smatrati kot zagrajen vrt, tvori prostor vsekakor zaprto dvorišče, torej je določen za svrhu, ki zadostuje po § 4. odst. 3. zakona od 7. julija 1896, št. 140 drž. zak., da je izvzet od zasilne poti. Ker opravičuje ta razlog zavrnitev predlagane zasilne poti, ni treba izjave upravne oblasti v zmislu § 16., odst. 6., zakona o zasilnih potih. Stvari ne more premeniti dejstvo, da je bil mejni zid izgotovljen ob času vloženega predloga po trditvi revizijskega rekurza le v zahodnem delu dvorišča, ker izvršena podlaga za ograjo zadostno dokazuje posebni interes na nemoteni rabi dvorišča.

B. B.

c) **Pojem »ustavitev izplačevanja« po § 6. izpodbojnega zakona z dne 16. marca 1884, št. 36 drž. zak.**

Protokolirala firma A je dolgovala firmi B za dobavljeno blago znesek 9890 K. O tem se je napravil dne 19. decembra 1911 notarski zapis s pravico takojšnje izvršljivosti v zmislu § 3. notarskega reda. Firma B je temeljem tega izvršilnega naslova predlagala 30. decembra 1911 v izterjanje navedene terjatve izvršbo z rubežem premičnega imetja, lastnega firmi A. Rubež se je izvršila. Dne 25. januarja 1912 pa je prišla firma A v konkurz, nakar so upniki konkurzne mase tožili firmo B temeljem § 6. izpodbojnega zakona od 16. marca 1884, št. 36 drž. zak. na ugotovitev, da je navedena izvršba z rubežem in z mejčasno tudi dovoljeno dražbo neveljavna in nedopustna in da jo je ustaviti.

Izvršilno sodišče (Ljubljana, znak C V 15/12) je zavrnilo tožbeni zahtevek, prizivno sodišče mu je ugodilo, vrhovno sodišče pa je potrdilo z odločbo od 19. junija 1913, opr. št. Rv VI 245/13 sodbo prizivnega sodišča.

Razlogi.

Pritrditi je pravnemu nazoru v izpodbijani sodbi, ki pravi, da je nastopila ustavitev izplačevanja pri dolžniku že o Božiču 1911. in ki daje pojmu »ustavitev izplačevanja« pomen v zmislu § 6 izpodbojnega zakona pravilno tako, da mora biti ustavitev izplačevanja splošna in da mora biti dolžnikov namen, plačila sploh ustaviti, viden na zunanaj. Prizivno sodišče se bavi v pravni presoji tudi z dejstvom, da je dolžnik plačeval še tudi decembra 1911 in januarja 1912, a je mnenja, da ta plačila ne nasprotujejo domnevi splošne ustavitve izplačevanja. Tudi v tem oziru ima prizivno sodišče prav, ker nikakor ni bistveno za ustavitev izplačevanja, da dolžnik sploh ničesar več ne plača. Po § 6. izpodb. zak. tvori ustavitev izplačevanja izpodbojni razlog le glede trgovcev, kojih firma je vpisana v trgovski register. Ta omejitev na protokolirane trgovce se opira očitvidno na to, da povzroča trgovska ustavitev izplačevanja dispozicijsko omejitev (§§ 194 in 195 k. r.). Kadar opusti dolžnik formalno naznanilo, da je ustavil izplačevanja, morajo vendar veljati posledki ustavitve izplačevanja, tudi kadar je materialno nastopila ustavitev izplačevanja. Ustavitev izplačevanja v materialnem zmislu pa je, kadar

je trgovec nehal izpolnjevati svoje trgovske obveznosti. Bistvo trgovske ustavitve izplačevanja torej ni kvalificirano s tem, da trgovec ne plača kratkomalo ničesar, trgovska ustavitve izplačevanja je marveč karakterizirana s tem, da se ustavijo trgovska plačila, to je, da se ne izpolnujejo obveze, izvirajoče iz pravega trgovskega prometa. Izrek, da je bil dolžnik ustavil izplačevanja ob času izpodbi-janih pravnih dejanj, torej ni smatrati kot pravopomoten, ker je prvič ugotovljeno v sodbi, da dolžnik po Božiču 1911 ni več plačeval trgovskih dolgov in ker je drugič še pred Božičem ukazal v trgovini izrecno, da se ne sme plačati upnikom ničesar več. Druga manjša, ne strogo trgovska dolžnikova plačevanja ne morejo omajati iz prej navedenih razlogov ugotovitve, da je ustavil izplačevanja, tem bolj, ker je smatrati opravljena plačila z ozirom na okoliščine, pod katerimi so bila opravljena — rešitev važnih poštnih podvzetij, izplačila zahtevajočih upnikov, vračila posojil svojim uslužbencem — le kot prisilna plačila. Tudi to ne izključuje splošne ustavitve izplačevanja, da je dolžnik še naročal blago proti povzetju, ker tiči karakteristični moment ustavitve izplačevanja v tem, da je trgovec nehal plačevati svoje trgovske dolgove; obvezan je bil v tem primeru, da formalno naznani ustavitve izplačevanja, da se plačajo upniki enakomerno iz njegovega imetja.

Za izpodbojnost pravnega dejanja po § 6. izpodb. zak. pa je treba še, da mora upnik vedeti za ustavitve izplačevanja. Prizivno sodišče izreka v tem oziru, da bi toženka ob dolžni pazljivosti mogla in morala zaznati za ustavitve izplačevanja in da se sme govoriti, če se toženka opravičuje z nevednostjo, ne le o nevednosti po lastni krivdi, povzročeni po velikem zanemarjenju dolžne pazljivosti, ampak celo o tem, da si je toženka namenoma prikrivala pravi dejanski položaj. Dasi prizivno sodišče ne izreka decidirano, da je toženka vedela za ustavitve izplačevanja, je v bistvu in v posledicah enakega pomena, če ugotavlja, da bi toženka ob primerni pazljivosti za ustavitve izplačevanja vedeti morala, kajti posledice tega, da ni bila tako pazljiva, kakor zakon zahteva, morejo zadeti le toženko. Prizivno sodišče pa gre še dalje, izrekajoč, da si je toženka nalašč prikrivala pravi dejanski položaj v očigled temu, če se izgovarja z nevednostjo; s tem je rečeno, da si je morala toženka nalašč prikrivati vednost o ustavitvi izplačevanja, če trdi, da o tem ničesar ne ve.

Prizivna sodba ustreza torej povsem tudi drugi zahtevi § 6. izpodb. zak. Izrek glede toženkine vednosti je izraz sodnega prepričanja, oprtega na oceno dokaznega materiala.

B. B.

d) Pri zemljiških služnostih ni bistveno treba neposrednega stika med gospodujočim in služečim zemljiščem; za to v zakonu ni podlage. (§§ 472—475, 482—486 obč. drž. zak.)

Toženka ima ob zidu tožnikove hiše približno 6 m dolg in 1 m širok prostor, kjer spravlja svoja drva. Prostor je krit tako, da so vdeti tramovi v tožnikov zid, noseči z opeko krito streho, ki je videti zgoi kot podaljšek tožnikove hišne strehe. Tožnik trdi, da ga ta »drvarnica« z nastreškom ovira v dohodu k hišnemu zidu in v izvršitvi potrebnih popravil tega zidu, zlasti pa, če bi hotel po potrebi dvigniti streho svoje hiše; zahteva torej, da toženka odstrani nastrešček.

Toženka se je uprla, trdeč, da je dovolil tožnikov prednik njenemu možu, njenemu predniku v posesti, napravo nastreška pred več kot 30 leti, vsled česar temelji njena pravica na pogodbi kakor na priposestovanju.

Tožnik je še pristavil, da je bil sedanji nastrešek napravljen nanovo po času, ko sta obojni hiši pogoreli in ob času, ko je bil tožnik mladoleten in zastopan po varuhinji, ter da te naprave varstveno sodišče ni odobrilo.

Vse tri stopinje so zavrnilе tožbeni zahtevke in sicer prvo sodišče (Postojna, znak C II 165/12), izključivši po tožniku zatrjevano dejstvo, da je dal njegov prednik dovoljenje le iz prijaznosti, temeljem številnih, pri razpravi dognanih dokazov.

Prizivno sodišče (Bc III 9/13) navaja, da že nastrešek sam kaže glasom prvosodne ugotovitve, da je ta trajna naprava ne le v hipno korist toženkine hiše, ampak v nje trajno, boljšo in koristnejšo uporabo (§ 475. obč. drž. zak.) Iz tega pa da sta bila tožnikov oče in toženkin mož ob času dovoljenja za napravo nastreška prijatelja, ne sledi, da je bila naprava dovoljena kot prekarij oziroma le osebno, — nasprotno, če bi ne bila prijatelja, bi tožnikov prednik ne dovolil trajne naprave. Prijateljstvo je bilo le nagib za dovoljenje.

Tudi ni pritrčiti tožnikovemu nazoru, da je nastrešek, napravljen po požaru, nekaj drugega nego oni pred požarom, da torej ni istoveten s prvim. Ni namreč izpodbijana prvosodna ugotovitev, da je bil prvotni nastrešek napravljen v istem obsegu kakor sedaj. To pa nima pomena, da je bil nastrešek poprej iz desk, sedaj pa je krit z opeko. Za napravo novega nastreška po požaru torej ni bilo treba potrditve s strani varstvene oblasti. Ker je ta pravica priposestovana z ozirom na več kot 30letno izvrševanje, je nevažno vprašanje, ali in koliko je tožnik oviran v razpolagi s svojo hišo vsled te služnostne pravice. Enako napačen je nazor, da o zemljiški služnosti zato ne more biti govora, ker leži med obema hišama javen prostor. Zakon ne zahteva nikjer, da bi se morali služeče in gospodujoče zemljišče dotikati drug drugega.

Vrhovno sodišče ni ugodilo reviziji ter navaja v odločbi od 29. aprila 1913 opr. št. Rv VI 159/13 te-le razloge:

Na razlog št. 4 § 503. civ. pr. r. oprta revizija izpodbija prizivno sodbo predvsem zaradi tega, ker je izključena pridobitev služnosti s pogodbo kakor s priposestovanjem zaradi prekaristične narave te posesti. Toda revizija prezre, da je revizijski razlog št. 4 vezan na sodbine ugotovitve, v izpodbijani sodbi pa je kratko in jasno ugotovljeno, da je tožnikov oče dovolil napraviti nastrešek za drvarnico ne zgolj iz prekličljive prijaznosti, ampak kot trajno pravico, vsled česar ni domnevati prekaristične pravne posesti.

V drugem oziru se izpodbija pravna presoja, ker po mnenju revizije ni mogoče ustanoviti služnosti, če stoji drvarnica, radi katere naj trpi tožnik poseg v svojo lastnino, na tujem prostoru, namreč na parceli, ki je vpisana v zemljiški knjigi kot javno blago, torej nedostajé onega neposrednega stika med gospodujočim in služečim zemljiščem, ki je potreben po pojmu in bistvu služnosti, ker služnost ne more obstajati, če je možnost izvrševanja odvisna od drugega, tukaj od občine. Toda ne glede na to, da pravni nazor revizije nima podlage v §§ 472. do 475., 482. do 486. čbo. drž. zak., se mora upoštevati, da se take trditve v prvosodnem postopanju niso uveljavljale in tudi ne razpravljale.

e) **Obseg pojma »živež« v izročilnih pogodbah. Živež obsega po sebi zgot prehrano, ne tudi potrebne obleke in stroškov za zdravljenje in zdravila.**

V ženitni in dedinski pogodbi, sklenjeni med tožnico in njenim možem, je določeno, da ima ona za čas vdovstva stanovanje, potrebni živež in postrežbo. Toženec je prevzemnik zapuščine po pokojnem tožničinem možu.

Tožnica trdi, da jej toženec za določen čas ni dajal drv za kurjavo, ne hrane, obleke in obutve, ter zahteva nadomestke za navedene dajatve kakor tudi povračilo izdatkov za zdravnika in bolnico, kjer se je ona nekaj časa zdravila.

Prvo sodišče (Postojna, znak C II 167/12) je prisodilo temeljem obširnega dokazovanja tožnici v bistvu vse zahtevke in sicer povračilo izdatkov za zdravnika in bolnico, ker je bil toženec dolžan po pogodbi tožnici postreči njenemu stanu primerno, preskrbeti jej torej zdravnika ob svojih stroških in plačati tudi stroške za bivanje v bolnici, obleko in obutev pa, ker je zapustnik hotel svojo ženo očitvidno z vsem preskrbeti za časa vdovstva, torej tudi s potrebno obleko in obutvijo, kakor to že sicer določa § 672 o. d. z.

Prizivno sodišče je zavrnilo tožbene zahtevke glede zdravnika, bolnice, obleke in obutve. Pod »postrežbo« se more razumeti pač le preskrbovanje onih sredstev, ki jih opravičenec potrebuje in ki so obvezancu na razpolago. K postrežbi spada torej donašanje hrane, postiljanje, čiščenje obleke in stanovanja itd., ni pa prištevati »postrežbi« onih izrednih dajatev, ki so sicer potrebne v bolezni, a so združene s posebnimi stroški. Ne gre torej nalagati zavezancu, da plačuje zdravnika in zdravila iz svojega ali da pusti oskubovati opravičenca v bolnici na svoje stroške.

Ranjki tožničin mož pa je določil v navedeni pogodbi »stanovanje, potrebni živež in postrežbo«, navedel je torej imenoma posamezne dajatve, ki jih mora prevzemnik tožnici opravljati, ni pa rabil splošnega izraza »preživljanje«. Po določbi zakona v § 672 o. d. z. pa obsega le ta izraz vse potrebščine, posebno stanovanje, hrano in obleko. Sicer pa tudi navadno življenje ne razume z izrazom »hrana«, zlasti »potrebna hrana«, nič nego jed in pijačo. Če se mora dajati tudi obleka in obutev, se to običajno vedno posebej izgovori, zlasti v izročilnih pogodbah, pa tudi v zapustilih. Prva sodba pojmuje

napačno pod »hrana« tudi obleko in obutev, zato je pomotoma v tem oziru ugodeno tožbenemu zahtevku.

Vrhovno sodišče reviziji tožnice ni ugodilo in navaja v odločbi z dne 20. majnika 1913 opr. št. Rv VI 161/13 te-le r a z - l o g e :

Revizija uveljavlja revizijski razlog § 503. št. 4 c. pr. r., meneč, da je prizivno sodišče pomotno presodilo in razložilo izraz »živež«, kajti pojem »živež« po njenem mnenju ni istoveten s pojmom »hrana«, kakor domneva prizivno sodišče, ampak obsega vse za življenje potrebno, torej tudi obleko in bolniške stroške.

Toda pritrđiti je razlagi prizivnega sodišča. Pravila §§ 6., 655., 914. o. d. z. o razlagi zakona določajo soglasno kot pravilo, da je razlagati besede iz njim lastnega, to je iz običajnega pomena besed. Glasom ženitne pogodbe je zagotovljeno tožnici za čas njenega vdovstva stanovanje v sobi prvega nadstropja, potem potrebni živež in postrežba. Navadni pomen besede »živež« znači »hrano«, »prehrano«, za živež pa, ki obsega vse potrebščine, se rabi beseda »v z d r ž e v a n j e«, »p r e ž i v l j e n j e«. Ko bi se dvomilo o slovnični razlogi, morala bi biti določba § 915. o. d. z. odločilnega pomena, glasom katere se domneva v primeru dvoma prej manjše nego težje breine. Po tem določilu pa niti segati ni treba, ker daje slovnična razlaga popolno gotovost o pomenu besede »živež«, kajti ovržen je nazor o pomenu besede »živež« kot preživljenje v zmislu § 672. o. d. z. z ozirom na to, da specializira navedena pogodba posamezne dajatve »stanovanje, živež, postrežbo«, kar bi bilo odveč, če naj bi se rabila beseda »živež« v pomenu »preživljenje« po § 672. o. d. z. V reviziji se trdi, da se je hotelo v pogodbi natančneje označiti stanovanje, a to velja le za popis stanovanja, ne razjasni pa, čemu da je postrežba, ki gre tožnici, kot dajatev posebej navedena. Prvo sodišče pa je šlo preko slovnične razlage in se je omejilo zgol na izrek, da sta hotela zakonca osigurati popolno preskrbo. Toda domneva, da je pogodba imela namen, preskrbeti tožnico za čas vdovstva, nima stvarne podlage; niti povedbe zaslišanih prič, niti pogodba sama ne nudita za to domnevo podlage, nasprotno daje pogodba po svoji vsebini s tem, da je zagotovljena še precejšnja gotovina tožnici poleg dajatev v naravi, prej razloge za domnevo, da se nikakor ni hotelo preskrbeti za vse potrebe s pogojenimi dajatvami v naravi.

Zahtevani nadomestek za obleko in bolezenske stroške torej ni utemeljen v pogodbi. Revizija pa tudi nima prav, če izvaja obvezo za nadomestek bolniških stroškov iz toženčeve obveze za prehrano, ker je plačilo za bolniške stroške materialno nekaj drugega kakor v pogodbi določena dajatev hrane.

B. B.

i) Določbe § 99 j. n. imajo namen, olajšati tozemskega tožnika zasledovanje pravic, da mu jih ni treba iskati pri inozemskem sodniku, ne pa omogočiti inozemcu, da se izogne svojemu domačemu sodniku.

Tožnik, ki ima redno domovališče na Hrvaškem, je naperil petero tožb proti tožencu, ki prebiva redno na Hrvaškem, in sicer C 42/9 za 376 K, C 43/9 za 400 K in 86 K 53 h. Cb 44/9 za 83 K 95 h in Cb 45/9 za 73 K 92 h pri bližnjem tozemskega sodišča, ki je (okrajno sodišče v Metliki) združilo tožbe v skupno razpravo ter izdalo en sklep, s katerim je ugodilo ugovoru neprijetnosti. Rekuzno sodišče je zavrnilo ta ugovor.

Revizijski rekuz je vrhovno sodišče z odločbo 10. septembra 1913 opr. št. R I 115/13, kolikor zadeva zneske pod 100 kron, zavrglo, ker zahtevki niso niti v pravni, niti v dejanski zvezi med seboj in so torej podvrženi določbam malotnega postopanja (§ 498 civ. pr. r.). Ti zahtevki s tem, da jih je prvo sodišče združilo v skupno razpravo in izdalo en sklep, niso izgubili svojstva malotnih stvari, zlasti ker je prvo sodišče izdalo odločbo v obliki, da je bila mogoča odločena pritožba. Tudi to, da se je odločba izpodbijala le z enim pravnim lekom in da se rekuzno sodišče ni oziralo na različnost postopanja in pritožbe na višjo stopinjo, ampak izdalo enoten sklep, ne more izključiti uporabo predpisov o malotnem postopanju, po katerih je nedopustna nadaljna pravdna pot zoper odločbo rekuznega sodišča v zmislu § 502. odst. 2. in § 517. zadnji odstavek civ. pr. r. Zato se je moral rekuz po § 526. civ. pr. r. takoj zavreči.

Neopravičen pa je rekuz tudi, kar se tiče pravnih zadev C 42/9 zaradi 376 K in C 43/9 zaradi 400 K. Ni sicer pritrđiti nazoru rekuznega sodišča, da je v teh pravnih podana podsodnost, določena v § 99 j. n.,

češ ker ta določba ne razlikuje, ali ima tožnik svoje domovališče v tukajšnji deželi ali v inozemstvu, kajti jasno je, da gre tukaj za umetno in samovoljno ustvarjeno podsodnost in da je bilo tožniku ležeče na tem, se izogniti iz kate-regakoli razloga lastni domači podsodnosti in spraviti stvar pod katero tozemsko sodišče. Tega koraka ne more opravičiti navedeno zakonito določilo, ki hoče olajšati v tozemstvu opravičenim zasledovanje pravic, da jim ni treba iskati svojih pravic pred inozemskim sodnikom, ki pa nima namena omogočiti inozemcem, da se izognejo svojemu domačemu sodniku. Navzlic temu ni mogel imeti rekurz uspeha, ker toženi pri prvem naroku, določenim za ustno razpravo, ni ugovarjal pristojnosti sodišča, marveč razpravljal v glavni stvari (§ 441. civ. pr. r.). Trditev v rekuru, da je tedanji razpravljajoči sodnik opustil v § 432. cip. pr. r. določeno dolžnost, poučiti prava neveščega toženca o pristojećih procesualnih pravicah, ni dokazana in torej neupoštevna.

S tem, da je postopanje počivalo in da je potem vstopil drug sodnik, ni bilo razveljavljeno dejstvo, da se je toženec preje spustil v pravdo in ostalo je prej nastalo izključenje pravdo ovirajočega ugovora (§ 441. civ. pr. r.). Sedaj uveljavljena krajevna nepristojnost bi se utegnila upoštevati v zmislu § 240 odst. 2. civ. pr. r. le takrat, kadar bi šlo za nepristojnost, ki jo ni moči odstraniti z izrečnim dogovorom strank. Tak dogovor pa je tukaj smatrati kot dopusten, ker niti svojstvo pravnega predmeta, niti nujni tozemski predpisi niti državne pogodbe ali mednarodna načela ne prepovedujejo, da se spravijo take pravdne stvari pred tozemska sodišča, in ker določilo § 104 j. n. ne razlikuje med domačini in inozemci. Zato se tudi reči ne more, da je odvzeta ta pravdna stvar domačemu pravosodju sploh, tudi ni pravopomotno, če je rekurzno sodišče uporabilo določbe §§ 43. in 104. j. n., ne pa § 42. j. n.

B. B.

g) V slučaju združene razprave o glavni stvari in o ugovoru nepristojnosti, gre tožencu, ki zmaga na drugi stopinji z ugovorom nepristojnosti sodišča, primeren znesek pravnih stroškov prvosodne razprave.

Toženec je ugovarjal proti tožbi na plačilo zneska, ki ne presega zneska 1000 K, stvarno nepristojnost poklicanega okrajnega sodišča, ker je naročil skupno blaga za več nego 1000 K in je vtoženi znesek le del celotne kupnine, ki presega znesek 1000 K.

Okrajno sodišče (Ljubljana, znak C IV 27/13), ki je razpravljalo o tem ugovoru zaeno z glavno stvarjo, je zavrnilo ugovor, ker vtožena terjatev ne presega zneska 1000 K in se nanaša zgolj na blago, dobavljeno v tej vrednosti in obsodilo toženca v zmislu tožbenega zahtevka.

Rekurzno sodišče je razveljavilo izpodbijano sodbo na toženčev rekurz radi nepristojnosti, ker je prodajalčeva terjatev na plačilo kupnine enotna za vse blago, dobavljeno temeljem istega naročila, ker torej delne dobave niso samostojne, in prisodilo tožencu zgolj rekurzne stroške, ne pa tudi pravnih stroškov prve stopinje, ker ni bilo ločene razprave o ugovoru nepristojnosti in bo moral pristojni sodni dvor vnovič razpravljati temeljem razpravnega zapisnika, napravljenega glede glavne stvari ter obdrže pri tem izjave strank svojo veljavo; dolžnost za povračilo pravnih stroškov je odvisno od izida v glavni stvari, sicer pa ugovor nepristojnosti ni povzročil posebnih stroškov.

Vrhovno sodišče je ugodilo z odločbo 17. junija 1913 opr. št. R VI 211/13 revizijskemu rekurzu deloma in premenilo sklep rekurznega sodišča tako, da je prisodilo tožencu še polovico pravnih stroškov poleg že prisojenih rekurznih stroškov kakor stroške revizijskega rekurza.

Razlogi.

Z odločbo v glavni stvari šele je soditi o dolžnosti za povračilo pravnih stroškov, kolikor velja pravdni material tudi za postopanje pred pristojnim sodiščem in kolikor je odvisna odločba o stroških za pravdni trud, merodajen tudi za glavno stvar, od odločbe v glavni stvari. Temu nazoru rekurznega sodišča je pritrditi. Toda to načelo velja le glede stroškov, povzročenih vsled razprave v

glavni stvari, ne pa tudi glede stroškov za razpravo o nepristojnosti, kajti v tem oziru je stvar rešena popolnoma in s tem izpolnjen pogoj § 52. civ. pr. r. za odločbo o dolžnosti za povračilo stroškov. Za tako odločbo je poklicano tudi le sodišče, ki odloča o nepristojnosti, za glavno stvar pristojno sodišče ne bi bilo kompetentno za to odločbo.

Ker je bila razprava o ugovoru nepristojnosti združena z glavno stvarjo in ker pride, kakor kažejo pravdni spisi, na razpravo o ugovoru nepristojnosti brez dvoma polovica pravnega dela, priznati je tožencu polovica od njega zabeleženih stroškov kot znesek (kvota), ki odpade za razpravo o ugovoru nepristojnosti.

Z ozirom na uspeh je bilo tožencu priznati po §§ 41., 43. odst. 2. civ. pr. r. tudi stroške revizijskega rekurza.

R--r.

B. Kazensko pravo.

a) K uporabi § 410. k. pr. r. (Razsodba kasac. dvora z dne 3. septembra 1913 opr. št. Kr I 334/13-4.)

Okrajno sodišče je obsodilo Frančiško P. radi prestopka po § 491. k. pr. r. po uporabi § 260. b k. z. na 48 ur zapora, poostrelega s postenjem. Sodba je postala pravomočna. Nato je vložila Frančiška P. prošnjo v zmislu § 410. k. pr. r., v kateri je prosila, da naj se ji zaporna kazen izpremeni v denarno, skličujoč se na okolnost, da je sedaj zasebna obtožiteljica umaknila zasebno tožbo. Zasebna obtožiteljica, zaslišana o tem predlogu, je potrdila, da je Frančiški P. odpustila ter je izjavila, da ne ugovarja znižanju kazni.

Okrajno sodišče je s sklepom predlog Frančiške P. na znižanje, odnosno izpremenitev kazni zavrnilo, češ, da je sicer olajšalna okolnost v zmislu § 530. k. z. ugotovljena, da pa ta edina olajšalna okolnost ne bi opravičevala še uporabe § 260. b k. z. C. kr. dež. kot vzklicno sodišče je pritožbo Frančiške P. zoper ta sklep v zmislu § 410. odst. II. k. pr. r., kot nedopustno zavrnilo.

Pripomniti je že tukaj, da velja določba § 410. odst. II. k. pr. r., po naziranju kasacijskega dvora tudi za prestopke ter je torej

vsklicno sodišče pravilno smatralo, da pritožba zoper gorajšni sklep ni dopustna.

Po preteku nekaj tednov je vložila Frančiška P. vnovič predlog v zmislu § 410. k. pr. r. V ponovljenem predlogu je zahtevala spet spremenitev kazni ter navaja kot sodišču ob času sodbe še neznano olajšalno okolnost, da je bila tedaj in da je še na živcih nevarno bolna ter da je silno razburljiva. Okrajno sodišče je vnovič odklonilo predložitev prošnje višjemu deželnemu sodišču, češ, da tudi ta olajšalna okolnost v zvezi s prej ugotovljeno ne bi mogla povzročiti znižanja ali spremenitve zaporne kazni. Pritožbo zoper ta sklep je vsklicno sodišče spet kot nedopustno zavrnilo.

Kasacijski dvor je na ničnostno pritožbo v obrambo zakona povsem odobril stališče vsklicnega sodišča, ki se glede na določbo § 410. odst. II. k. pr. r., sploh ni smelo pečati z razmotrivanjem o zakonitosti sklepov okrajnega sodišča. Sicer pa je kasacijski dvor izrekel, da je okrajno sodišče z enim kakor drugim omenjenih sklepov kršilo zakon, ker ni v zmislu § 410. I. odst. k. pr. r., predložilo prošnji Frančiške P., potem, ko je ugotovilo obstoj take (v § 530. k. z. omenjene) olajšalne okolnosti, ki ob času sodbe še ni bila znana, v presojo c. kr. višjemu deželnemu sodišču s primernim predlogom na znižanje, odnovo izpremenitev kazni.

Po § 410. k. pr. r. odst. I., je prepuščena presoji prvega sodnika rešitev vprašanja, če je dognana olajšalna okolnost, ki ob času sodbe še ni bila znana, a bi bila sicer povzročila milejšo odmero kazni. Kakor hitro pride prvo sodišče do te ugotovitve, mora predlagati primerno milejšo odmero kazni sodnemu dvoru II. inštanice.

Frančiška P. je v obeh predlogih trdila, da je obtožiteljica naknadno — po razglasitvi sodbe — umaknila zahtevo, da se obtoženka kaznuje. Ta okolnost bi po določbi § 530. k. z. povzročila pri vsklicnem sodišču milejšo odmero kazni. Ravno to olajšalno okolnost je pa tudi vsikdar upoštevati v slučajih § 410. k. pr. r. (Prim. plen. odločbo kas. dvora z dne 14. julija 1891 št. 8832 zb. št. 1474.), kajti ravno ta okolnost bi bila pred razglasitvijo prve sodbe povzročila celo popolno oprostitev obtoženke.

Drugačna je stvar glede olajšalne okolnosti, omenjene od obdolženke v drugem predlogu. Tu je bilo prvo sodišče pač opravičeno, da je po svojem prepričanju presodilo, kak vpliv bi imela ta olaj-

šalna okolnost (bolezen na živcih), ako bi bila znana že ob času sodbe. Ko bi bilo torej okrajno sodišče zgolj glede na to olajšalno okolnost zavrnilo predlog Frančiške P., ne bi bilo govora o kršenju kake zakonite določbe (§ 410. k. pr. r.).

P.

b) Pri prestopku hudobnega poškodovanja tuje lastnine po § 468. k. z. je treba, da si je storilec tudi svest protizakonitega dejanja. Napačno razumevanje zakonitih določb, ki ne spadajo v področje kazenskega zakona, je v svojih posledicah zgolj zmota v dejstvih. K škodi na premoženju v slučaju neopravičene obsodbe (§ 1., zakona z dne 16. marca 1892 drž. zak. št. 64) spadajo tudi vsi stroški za zastopanje v obnovnem postopanju.

Obtožencu, posestniku in lovskega pazniku, je delala kuretnina njegove sosedne žetve leta in leta škodo na njivah. Vsi opomini, da naj sosedna pazi na kure, so bili zaman. Spomladi je posejal njivo z ovsom in kmalu so bile zopet kure in ena svinja na njivi. Živali je pregnal in sosedo pozval, naj pazi na kure, ker bo sicer prisiljen jih postreliti.

Kakih 14 dni pozneje je obtoženec našel pet kur svoje sosedne na svoji, z ovsom posejani njivi, pregnal jih je trikrat, pa so se vsakokrat vrnile. Končno je vzel puško, ustrelil dve kuri in jih pustil ležati. Sosedna je kuri pobrala in zase porabila.

Zaradi tega dejanja je bil imenovan obsojen od okrajnega sodišča (Celje, znak U VI 341/12) zaradi prestopka hudobnega poškodovanja tuje lastnine po § 468. k. z. v denarno globo 10 kron.

Priznal je, da je imel namen kure uničiti, zagovarjal pa se je s tem, da je bil v to opravičen v zmislu § 1321 o. d. z. in § 65. gozdnega zakona od 3. decembra 1852 št. 250 drž. zakona. Po § 1321. o. d. z. ima vsakdo pravico zarubiti ptuje živali, ki mu delajo na polju škodo, rubež pa se mora izvršiti pri kurah, ki se ne dajo vjeti v zmislu § 65. gozd. zak. s tem, da se ustrelje. Da veljajo v tem primeru določbe gozdnega zakona tudi za odprta polja, je tembolj jasno, ker občni drž. zakonik ne pove, kako se naj rubež izvrši pri živalih, ki se ne dajo vjeti, in ker napravi perutnina na odprtem polju mnogo več škode, kakor v hosti.

Sodišče je utemeljilo svojo sodbo s tem, da je obdolženec sam priznal, da je dve kokoši utrelil. Opravičen je bil kokoši le na pri-

meren način pregnati in lastnico posvariti. Ker je namenoma ustrelil kokoši, izključuje vsak dvom, da je imel namen, tujo lastnino hudobno poškodovati.

Zagovor, da je smel kokoši ustreliti v zmislu § 65. gozd. zak., ga ne more opravičiti, ker ne gre, da bi se zadevne določbe smele uporabljati tudi v takih slučajih, kadar gre za perutnino na odprtem polju in ne v hosti. Obdolženec si je moral biti torej svest svojega protizakonitega postopanja, pravna pomota, v kateri se je nahajal, ga ne more opravičiti.

Obdolženec vsklic ni imel uspeha.

Na ničnostno pritožbo generalne prokurature v obrambo zakona je c. k. r. vrhovni in kasacijski dvor izrekel, da kršita imenovani sodbi zakon, da se razveljavita kot nični v zmislu § 468/2 in 281/5 k. pr. r. ter naloži sodnji nova razprava iz teh razlogov:

Razlogi obojnih sodb smatrajo, da je dokazan objektivni dejanski stan na podlagi obtoženčevega priznanja, v subjektivnem oziru pa se zadovoljijo z ugotovitvijo, da je obtoženi ravnal v namenu, tujo lastnino hudobno poškodovati. Obdolženec zagovor, da se je smatral opravičenega ustreliti kokoši, zavrača okrajno sodišče s tem, da se ni poslužil primerne samobrambe v zmislu § 1321. o. d. z., da je bil le opravičen, kakoši na primeren način pregnati, da ni opozoril sosede, kakor prej, naj kokoši zavaruje, da pa določbe § 65. gozd. zak. od 31. decembra 1852 šte. 250 d. z., v tem primeru ne veljajo, ker obtoženi ni naletel kokoši v hosti, ampak na odprtem polju; v tem oziru, da se je nahajal obtoženi v pravni zmoti, ki ga ne opravičuje.

Toda krivdorek je smatrati najmanj kot prezgoden. Storilec si mora biti svest, da je protizakonito namenoma storil škodo na lastnini. Če pa se smatra opravičenega, pokončati ali poškodovati tujo stvar, če tudi objektivno protizakonito, ni dan dejanski stan § 468. (85.) k. z., v skrajnem slučaju se mu mora priznati nekaznivost v zmislu § 2. lit. 2 kaz. zak.

V tem oziru pa izkazujeta obe sodbi v področje §§ 258 in 270 šte. 7 k. pr. r., spadajoče pomanjkljivosti. Vkljub zagovoru obtoženca, da se je smatral v zmislu § 65. gozd. z. opravičenega, ubiti kokoši, katerih ni mogel prijeti in po § 1321 o. d. z. zarubiti, v razsodbah ni zadevnih ugotovitev. Te pa so potrebne, ker ne gre za to, ali je uporabna določba § 65. gozd. z. ali ne, ampak le za osebno

razumevanje obtoženčeve o dopustnosti te zakonite določbe, koje nevednost ali krivo razumevanje se mora, ker ne spada v področje kazenskega zakona, smatrati v svojih posledicah kot istovetna z zмотo v dejstvih in torej ne spada pod §§ 3., 233. in 238. k. z.

Pri ponovni razpravi pred okrajnim sodiščem je bil obtoženec obsojen, vsklicno sodišče pa ga je oprostilo z ozirom na sodbo kasacijskega dvora.

Kazensko postopanje je provzročilo obtožencu mnogo stroškov. Plačal je globo po 10 K, katere občina noče vrniti, in stroške svojega zastopnika. Vložil je vsled tega pri okrajnem sodišču predlog, da se mu v zmislu § 1. zakona od dne 16. marca 1892 šte. 64 drž. zak. povrne škoda, ki mu je nastala vsled obsodbe. Pravosodno ministrstvo mu je priznalo z odlokom z dne 26. avgusta 1913 št. 25.293/13 kot odškodnino za škodo na premoženju vsled neopravičene obsodbe znesek 100 K in sicer 10 K kot povračilo za plačano globo, 90 K pa za vlogo na generalno prokuraturo ter za zastopstvo v obnovljenem (zagovor na prvi in drugi stopnji) in odškodninskem (vloga zaradi odškodnine) postopanju.

Dr. Karel Laznik.

c) Kazenski postavek prestopka zoper varnost življenja po § 343. k. z. je enoten, prestopok zastara torej v enem letu. (Odločba vrhovnega in kasacijskega dvora od 15. maja 1913 opr. šte. Kr I 210/13.)

Okrajno sodišče je oprostilo zobnega tehnika po zmislu § 259. šte. 3 k. pr. r., od obtožbe prestopka zoper varnost življenja po § 343. kaz. zak., ker je, dasi se ni izučil za zdravnika in ni imel zakonite pravice za zdravljenje bolnikov, to delal obrtoma z ruvanjem zob. Razlogi ugotavljajo, da je obtoženi izvrševal v svojem obrtu kot zobni tehnik, torej obrtoma v človeških ustih operacije, ki pristojajo le doktorjem medicine. Navzlic temu pa se je moral obtoženec oprostiti vsled zastaranja, ker so pretekli 3 meseci od časa storjenega kaznjivega dejanja do obtožencu izdanega povabila in ker je kaznovati dejanje le z navadnim zaporom z ozirom na manjšo škodo in na krajši čas, v katerem je obtoženi izvrševal nedopustna opravila.

Zoper to sodbo se je javni obtožitelj vzklical, trdeč, da traja doba zastaranja eno leto, ker je kazenski postavek § 343 kaz. zak. enoten in sicer 1 do 6 mesecev navadnega ali hudega zapora.

Vzklicno sodišče je zavrnilo vzklic kakor neutemeljen z ozirom na prvosodne razloge in s pristavkom, da obsega § 343. kaz. zak. dva kazenska postavka in da navaja določne znake za uporabo višjega postavka.

Vrhovno kot kasacijsko sodišče je izreklo na ničnostno pritožbo c. kr. generalne prokurature v obrambo zakona, da sodba vzklicnega sodišča ni v zakonu utemeljena.

Iz določb §§ 281. št. 11, 344. št. 12 in 322. kaz. pr. r. namreč sledi, da je možno govoriti o različnih kazenskih postavkih le takrat, kadar sta dva kazenska postavka omejena po obtežilnih in olajšujočih okoliščinah, navedenih imenoma v zakonu.

Da je temu tako, dokazujejo tudi vladni nagibi h kazensko-pravdnemu redu pri § 322 kaz. pr. r. izrekajoč, »da je v istini le en kazenski postavek v primerih, kjer rabi avstrijski kazenski zakon pri določitvi najvišje kazni izraz: »pri posebno obtežilnih okoliščinah itd.« in da velja drug kazenski postavek le takrat, kadar je obtežilnih in olajšalnih okoliščin, navedenih imenoma v zakonu, zato je povprašati tudi porotnike le za take, imenoma v zakonu navedene okoliščine.«

Odločba o tem, ali preti zakon z enotnim ali raznimi kazenskimi postavki, je torej zavisna od odgovora na predhodno vprašanje, če so v danem primeru navedene olajšalne in obtežilne okoliščine imenoma ali ne.

Imenoma pa so označene obtežilne okoliščine le takrat, če omogočajo s svojo določnostjo ostro omejitev kazenskih postavkov in je s tem odvzeta odločitev sodnemu izprevidu.

Obtežilnim okoliščinam pa, ki niso navedene imenoma, je prištevati take nedoločne označbe stopnjevanje krivde, ki prepuščajo vsled svoje nedoločnosti sodnemu preudarku, ali so dani pogoji za višji kazenski postavek; v to svrho dajeta §§ 43. in 48. kaz. z. splošno pravilo. Take označbe so: pri posebnih obteževah (§§ 77., 79. kaz. z.), po velikosti hudobije in nevarnosti (§§ 86., 58. kaz. zak.), po velikosti hudobije in škode (§ 103. kaz. zok.), po važnosti vpliva in nastalega zlega (§ 163. kaz. zak.).

Iz tega sledi, da obtežilnih okolnosti, navedenih v § 343. kaz. z.: »po dolgotrajnosti časa, v katerem je izvrševal nedopustno opravilo, in po velikosti škode, ki jo je s tem napravil« ni prištevati imenoma navedenim obtežilnim okolnostim. Če zakon določa, da je uporabiti hudi zapor pri takih okolnostih, je to zgolj navodilo za sodnika, kaj naj upošteva pri izbihi kazenske vrste. Presoja o trajanju obrata in o velikosti škode ne spada k odmerjanju kazni po sodniku; kazenski postavek § 343. kaz. zak. je torej enoten.

To, da je v § 343. kaz. zak. določen na voljo navadni ali hudi zapor od 1 do 6 mesecev in se razlikuje po vrsti kazni, ni nič drugače kakor v slučaju razlikovanja po trpežu kazni (kakor n. pr. v § 178 kaz. zak.) ali po vrsti in trpežu (kakor v primeru pregreška o obrezvspešenju prisilnih izvršil po § 2. zakona z dne 25. maja 1883, št. 78 drž. zak.).

Pravno pomotno in zoper določbo § 532. kaz. zak. je bilo, da se je uporabila doba zastaranja treh mesecev mesto enega leta.

R—i.

Kazenske drobtinice.

(Nekateri slučajji iz prakse.)

1. **Pomen odpuščanja pri javnih deliktih osobito pri prestopku po § 331. kaz. zak. za zljajšanje kazni v zmislu § 410. kaz. pr. r.**

Po § 331. kaz. zak. je kaznovati kršitev državnega reda po javnem organu, ki se pri svojih službenih opravkih ni korektno vedel. Vedenje javnega organa, ki koga dejansko žali v javni službi, tvori kaznivo dejanje. Namen te določbe ni ščititi čast in integriteto vsled postopanja javnega organa žaljenega. Vsled tega more odpušcanje žaljenega le tedaj olajšalno učinkovati na odmero kazni, če se je v konkretnem slučaju ravno zaradi obtežilnega postopanja javnega organa napram žaljeni osebi kazen strožje odmerila.

2. **Zakon z dne 20. julija 1912 št. 142 drž. zak. ne izključuje vzklicnih izvodov, ki so se podali na zapisnik.**

Pred zakonom z dne 20. julija 1912 št. 142 drž. zak. razlagalo se je besedilo § 294. odst. 2. kaz. pr. r. kljub besedi »vloži« splošno